

13 Φεβρουαρίου, 1989

(ΠΙΚΗΣ, Δ/στής)

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 146 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΑΙΓΛΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ-ΚΑΓΚΑ,

Αιτήτρια,

v.

ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΜΕΣΩ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΕΛΩΝΕΙΩΝ,

Καθ' ων η Αίτηση,

(Υπόθεση Αρ. 494/87).

Εκτελεστή Διοικητική Πράξη — Τελωνειακοί Δασμοί και Φόροι Κατανάλωσης — Μηχανοκίνητα οχήματα, εισαγωγή των από Κυπρίους — Η γένεση εκτελεστής πράξεως είναι δυνατή μόνο κατά τον χρόνο εισαγωγής του οχήματος.

5

Νομολογία — Αρχή του δεσμευτικού προηγούμενου (binding precedent) — Έχει ως κύριο στόχο την εξασφάλιση βεβαιότητας και συνοχής στο δίκαιο — Βασίζεται στην Ιεραρχία των Δικαστηρίων — Εφαρμόζεται και στα πλαίσια του Διοικητικού Δικαίου — Οι αποφάσεις της ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου είναι δεσμευτικές για τα μονομελή τμήματά του — Δέσμευση δημιουργεί μόνο η αρχή δικαίου, που εφαρμόζεται για την επίλυση της επίδικης στην συγκεκριμένη υπόθεση διαφοράς (ratio decidendi) — Κατώτερο Δικαστήριο μπορεί να αγνοήσει απόφαση Ανωτέρου, αν η τελευταία εξεδόθη εξ αβλεψίας (per incuriam).

10

15

Με την παρούσα Αίτηση Ακυρώσεως η αιτούσα προσβάλλει απόφαση, με την οποία απορρίφθηκε αίτησή της για αδασμολόγητη εισαγωγή αυτοκινήτου οχήματος. Προβλήθηκε η ένσταση ότι, εφόσον δεν είχε γίνει εισαγωγή του οχήματος, η επίδικη απόφαση δεν ήταν εκτελεστή. Ο συνήγορος της αιτούσας εισηγήθηκε ότι η υπόθεση *Yiangou v. Republic* (1987) 3 C.L.R. 27 είναι συνυφασμένη με τα δικά της γεγονότα και δεν εξαντλεί τις περιπτώσεις εκδόσε-

20

ως εκτελεστών πράξεων,

5 Το Ανώτατο Δικαστήριο δεν δέχθηκε την άποψη του συνηγόρου της αιτούσας και, αφού ανέλυσε το δόγμα της δεσμευτικότητας των Δικαστικών αποφάσεων, κατέληξε στο συμπέρασμα πως η επί-δικη απόφαση δεν είναι εκτελεστή.

Αίτηση ακυρώνεται χωρίς διαταγή για έξοδα.

10

Αναφερόμενες υποθέσεις:

Ιοαννου v. Republic (1986) 3 C.L.R. 1263,

15

Yiangou v. Republic (1987) 3 C.L.R. 27,

Amanuel v. Alexandros Shipping Co. [1986] 1 All E.R. 278,

20

Demetriades v. Republic (1977) 3 C.L.R. 213.

Προσφυγή.

25 Προσφυγή εναντίον της άρνησης του Διευθυντή Τελωνειών με την οποία απορρίφθηκε το αίτημα της αιτήτριας για την εισαγωγή αδασολόγητου αυτοκινήτου βάσει των προνοιών της Κ.Δ.Π. 188/82.

Κ. Ταλαρίδης, για την Αιτήτρια.

30

Σ. Γεωργιάδης, Ανώτερος Δικηγόρος της Δημοκρατίας, για τους Καθ' ων η αίτηση.

Cur. adv. vult.

35

ΠΙΚΗΣ, Δ: Ανάγνωσε την ακόλουθη απόφαση. Το επί-δικο θέμα είναι η εγκυρότητα της αποφάσεως του Διευθυντή Τελωνειών βάσει της οποίας απορρίφθηκε το αίτημα της Αίγλης Ελευθερίου-Κάγκα για την εισαγωγή αδασολόγητου αυτοκινήτου βάσει των προνοιών της Κ.Δ.Π. 188/82. Κρίθηκε ότι η Αιτήτρια δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις για απαλλαγή, δηλαδή δεν ήταν μόνιμος κάτοικος εξωτερικού για την συνεχή περίοδο των δέκα ετών που προβλέπει ο κανονισμός που διέπει την απαλλαγή (Βλ. *Ιωάννου v. Δημοκρατίας* (1986) 3 Α.Α.Δ.1263).

40

Παρόλο που έγινε παραδεκτό ότι η Αιτήτρια παρέμεινε στο εξωτερικό για χρονικό διάστημα που υπερέβαινε τα δέκα χρόνια η περίοδος μεταξύ 1972 και 1977 αγνοήθηκε για το λόγο ότι η παραμονή της οικογένειας στην Λιβύη την περίοδο εκείνη δεν είχε το χαρακτήρα της μόνιμης εγκατάστασης . 5

Η Αιτήτρια γεννήθηκε στην Κύπρο το 1960 και έχει κυπριακή ιθαγένεια. Η οικογένεια εγκαταστάθηκε το 1972 στην Λιβύη όπου είχε εργοδοτηθεί ο πατέρας της. Η μετάβαση της οικογένειας στην Λιβύη ήταν αλληλένδετη με την απασχόληση του πατέρα στην χώρα εκείνη. Το 1977 έληξε η εργοδότησή του στην Λιβύη και η οικογένεια εγκαταστάθηκε στην Ελλάδα. Ο πατέρας της Αιτήτριας είναι Έλληνας υπήκοος. Η Αιτήτρια παρέμεινε στην Ελλάδα και μετά το πέρας των σπουδών της, παραδίδοντας ιδιαίτερα μαθήματα στον κλάδο των γνώσεών της. Το 1983 ακολούθησε τον σύζυγό της, τότε αρραβωνιαστικό της, στις Η.Π.Α. Επαναπατρίστηκε το 1985 στα πλαίσια της απόφασής της δικής της οικογένειας να εγκατασταθεί στην Κύπρο. Ο σύζυγός της την ακολούθησε το 1986. 10
15
20

Η θέση της Αιτήτριας είναι ότι η απόφαση της Διοικήσεως είναι πλημμελής κυρίως διότι στηρίζεται σε εσφαλμένη θεώρηση του δικαϊκού πλαισίου που διέπει την άσκηση των εξουσιών της. Υποστηρίχθηκε ότι η απόφαση στην υπόθεση *Ιωάννου* (ανωτέρω) δεν καθορίζει ότι η εγκατάσταση σε οποιαδήποτε αραβική χώρα είναι εκ προοιμίου προσωρινή επομένως οι συνθήκες εγκατάστασης της οικογένειας στην Λιβύη έπρεπε να ερευνηθούν σε μεγαλύτερο βάθος, διαδικασία η οποία θα οδηγούσε κατά την εισήγηση του συνηγόρου της Αιτήτριας στο συμπέρασμα ότι η οικογένεια της Αιτήτριας είχε εγκατασταθεί μόνιμως στην Λιβύη το 1972. 25
30

Η Διοίκηση υποστηρίζει την κρινόμενη απόφαση ως ορθή και ως το αποτέλεσμα περιοριστικής έρευνας των γεγονότων που περιοριζίζουν την αίτηση. Αμφισβητείται επίσης η αμοδιότητα του Δικαστηρίου να επιληφθεί του παραπόνου της Αιτήτριας για τον λόγο ότι η απόφαση η οποία προσβάλλεται δεν είναι εκτελεστή. Η εισήγηση αυτή στηρίζεται στην απόφαση της ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην υπόθεση *Γιάγκου ν. Δημοκρατίας* 35
40

5 (1987) 3 Α.Α.Δ. 27. Στην *Γιάγκου* αποφασίστηκε ότι η γένεση εκτελεστής διοικητικής πράξης, σχετικά με την εισαγωγή αδασολόγητου αυτοκινήτου, είναι δυνατή μόνο κατά τον χρόνο εισαγωγής του οχήματος και όχι νωρίτερα.

10 Η θέση της Αιτήτριας όπως διατυπώθηκε από τον συνήγορό της είναι ότι η αρχή η οποία υιοθετήθηκε στην υπόθεση *Γιάγκου* είναι συνυφασμένη με τα γεγονότα εκείνης της υπόθεσης και δεν εξαντλεί το πεδίο λήψεως εκτελεστών αποφάσεων για την εισαγωγή αδασολόγητων οχημάτων.

15 Το πρώτο θέμα το οποίο πρέπει κατά τη λογική τάξη των πραγμάτων να αποφασιστεί είναι η δέσμευση που δημιουργείται από την απόφαση στην *Γιάγκου* βάσει της αρχής του δεσμευτικού των αποφάσεων των δευτεροβάθμιων δικαστηρίων.

20 Η Δεσμευτικότητα των Δικαστικών Αποφάσεων (*Stare Decisis*).

25 Η αρχή της δεσμευτικότητας των δικαστικών αποφάσεων ή όπως είναι γνωστή στο αγγλικό δίκαιο - η αρχή του δεσμευτικού προηγούμενου (*binding precedent*) - αποτελεί σημαντική πτυχή του δικαίου μας συστήματος.

30 Η αρχή της δεσμευτικότητας των δικαστικών αποφάσεων των ιεραρχικά ανωτέρων δικαστηρίων έχει ως κύριο στόχο την εξασφάλιση βεβαιότητας και συνοχής στο δίκαιο. (Βλ. *Amanuel v. Alexandros Shipping Co.* [1986] 1 All E.R. 278, 282.)

35 Η δεσμευτικότητα των αποφάσεων βασίζεται στην ιεραρχία των δικαστηρίων για σκοπούς εφέσεως. Οι αποφάσεις των δικαστηρίων που ασκούν δευτεροβάθμια δικαιοδοσία είναι δεσμευτικές για τα πρωτοβάθμια δικαστήρια. Η δεσμευτικότητα πηγάζει από την ιεράρχηση των δικαστηρίων (για σκοπούς εφέσεως) και όχι από την υπόσταση τους δηλαδή αν αποτελούν τμήματα του Ανωτάτου ή του Επαρχιακού Δικαστηρίου. Οι αποφάσεις της ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην άσκηση δευτεροβάθμιας

40

δικαιοδοσίας βάσει του άρθρου 11 του Περί Απονομής Δικαιοσύνης (Ποικίλοι Διατάξεις) Νόμου, του 1964 (Νόμος 33/64) είναι δεσμευτικές για τα μονομελή τμήματα του Ανωτάτου Δικαστηρίου που ασκούν αναθεωρητική δικαιοδοσία σε πρώτο βαθμό βάσει του εδαφίου 2 του άρθρου 11 του προαναφερθέντος Νόμου, παρόλο που τα δύο έχουν την ίδια υπόσταση ως τμήματα του Ανωτάτου Δικαστηρίου. 5

Στην υπόθεση *Δημητριάδης ν. Δημοκρατίας* (1977) 3 A.A.Δ. 213, έχει αναγνωριστεί ότι η αρχή του δεσμευτικού προηγούμενου ισχύει και στο διοικητικό δίκαιο όπως και στους τομείς του ποινικού και ιδιωτικού δικαίου. 10

Ποιό είναι το μέρος της δικαστικής απόφασης που δημιουργεί δέσμευση (*ratio decidendi*); Δεσμευτική είναι η αρχή δικαίου η οποία εφαρμόζεται για την επίλυση της διαφοράς που αποτελεί το αντικείμενο της δικαστικής απόφασης. Για να προσδιοριστεί πρέπει να συσχετιστεί το αποτέλεσμα της απόφασης με την αρχή δικαίου που το στηρίζει. 15 20

Οι παρατηρήσεις που διατυπώνονται σε δικαστικές αποφάσεις και οι επεξηγήσεις νομικών αρχών που δεν είναι απαραίτητες για την επίλυση του θέματος (*dicta*) δεν δημιουργούν δέσμευση παρόλο που αποτελούν σπουδαίο μέρος της νομολογίας και ενέχουν μεγάλη σημασία για την ανάπτυξη του δικαίου. Η μόνη περίπτωση στην οποία δικαστήριο που δεσμεύεται με απόφαση ανωτέρου δικαστηρίου μπορεί να την αγνοήσει είναι όταν διαπιστώνεται ότι αυτή έχει εκδοθεί *per incuriam* (λόγω αβλεψίας) δηλαδή χωρίς να έχει ληφθεί υπόψη νόμος, κανονισμός ή προγενέστερη δεσμευτική απόφαση που αν ελαμβάνετο υπόψη θα διαφοροποιούσε το αποτέλεσμα της υποθέσεως. 25 30

Η διαφωνία πρωτοβάθμιου δικαστηρίου με την αρχή η οποία διατυπώνεται σε δεσμευτική απόφαση δεν αποτελεί παραδεκτό λόγο για παρέκκλιση παρόλο που η διαφωνία μπορεί να επισημανθεί και να υποδειχθεί η ανάγκη για αναθεώρηση της απο δευτεροβάθμιο δικαστήριο. Δευτεροβάθμιο δικαστήριο δηλαδή δικαστήριο του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε έφεση έχει μεγαλύτερη ευχέ- 35 40

5 ρεια να αποδεσμευτεί από προηγούμενη απόφαση που κρίνεται εσφαλμένη όπως αναφέρεται στην υπόθεση **Δημητριάδης** και όπως έχει αναγνωριστεί στην Αγγλία από το 1966. ([1966] 3 All E.R. 77) - **Miliangos v. George Frank (Textiles) Ltd.** [1975] 3 All E.R. 801 and **R v. Shirpuri** [1986] 2 All E.R. 344). Η δέσμευση του Εφετείου από προηγούμενες αποφάσεις του δεν εγείρεται άμεσα και δεν θα μας απασχολήσει άλλο σ' αυτή την υπόθεση.

10 Το κεντρικό σημείο της επιχειρηματολογίας του κ. Ταλαρίδη είναι ότι η αρχή που υιοθετήθηκε στην υπόθεση **Γιάγκου** δεν έχει γενικό αλλά περιορισμένο χαρακτήρα, αλληλένδετο με τα γεγονότα εκείνης της υποθέσεως. Επίσης στην **Γιάγκου** έγινε τελικά παραδεκτό από τους συνηγόμενους της Αιτήτριας ότι η απόφαση δεν ήταν εκτελεστή.

20 Διαφωνώ με την εισήγηση ότι η αρχή που υιοθετήθηκε στην **Γιάγκου** είναι περιορισμένης εφαρμογής. Η αρχή που αποτέλεσε την βάση για την λύση της διοικητικής διαφοράς στην **Γιάγκου** είναι η εξής: Το λεκτικό της Κ.Δ.Π. 188/82 και η εφαρμογή της διατάξεως αυτής στα πλαίσια της νομοθεσίας Περί Τελωνειακών Δασμών και Φόρων Καταναλώσεως (Ν. 18/78) επιτρέπουν την έκδοση καθοριστικής απόφασης για τα δικαιώματα του εισαγωγέα, και

25 επομένως εκτελεστής, μόνο κατά τον χρόνο εισαγωγής του αυτοκινήτου. Δεν αποκλείει, πρέπει να προσθέσω, η νομοθεσία την έκφραση προκαταρκτικής απόψεως αναφορικά με την υποχρέωση για την καταβολή δασμού. Ούτε η έκφραση γνώμης ούτε η παροχή πληροφοριών για την

30 υποχρέωση καταβολής δασμών μεταβάλλει την φύση της πράξεως. Η γένεση εκτελεστής διοικητικής πράξεως κρίνεται αντικειμενικά με βάση τις εξουσίες της Διοικήσεως να καθορίσει τα δικαιώματα ή τις υποχρεώσεις του δικαιούμενου.

35 Η απόφαση πρέπει αφεαυτής να έχει άμεσες νομικές επιπτώσεις.

40 Η απόφαση της Διοικήσεως δεν είναι γενεσιουργός δικαιωμάτων και υποχρεώσεων στην σφαίρα του δημοσίου δικαίου. Στερείται επομένως εκτελεστό χαρακτήρα και δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο αναθεωρήσεως βάσει

του άρθρου 146 του Συντάγματος.

Η προσφυγή απορρίπτεται. Δεν εκδίδεται διαταγή για τα έξοδα.

5

Η προσφυγή απορρίπτεται χωρίς έξοδα.